

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

UNIVERSITY OF PATRAS
CENTRE of
VOCATIONAL
TRAINING

ΤΙΤΛΟΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Επιστημονικά Υπεύθυνος:

Γιώργος Νικολάου
Αναπληρωτής Καθηγητής
Πανεπιστημίου Πατρών

ΠΑΤΡΑ 2017

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

---

1. ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	3
2. ΣΚΟΠΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	3
3. ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	4
4. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	4
5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	11
6. ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ	11
7. ΔΙΑΡΚΕΙΑ - ΔΙΔΑΚΤΡΑ	12
8. ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ	12
9. ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΕΣ	13

1. ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε εν ενεργεία και σε αδιόριστους εκπαιδευτικούς, Προσχολικής, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι θέλουν να αποκτήσουν εξειδικευμένες γνώσεις σε θέματα εκπαίδευσης προσφύγων. Η έμφαση δίνεται στην διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερη ή Ξένης Γλώσσας και την διαχείριση της εκπαιδευτικής ετερότητας σε τυπικές και άτυπες μορφές εκπαίδευσης.

Αίτηση συμμετοχής μπορούν να υποβάλουν :

1. Εν ενεργεία εκπαιδευτικοί, μόνιμοι ή αναπληρωτές, της Προσχολικής, Α΄θμιας και Β΄θμιας Εκπαίδευσης
2. απόφοιτοι ΑΕΙ και ΑΤΕΙ της ημεδαπής και της αλλοδαπής, οι οποίοι προτίθενται να ασχοληθούν με την εκπαίδευση ή είναι ήδη αδιόριστοι εκπαιδευτικοί

2. ΣΚΟΠΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Σκοπός του Προγράμματος «Κατάρτιση Εκπαιδευτικών σε Θέματα Εκπαίδευσης Προσφύγων» (ΚΕΘΕΠ) είναι η εξειδίκευση διδακτικού προσωπικού, το οποίο επιθυμεί να εργαστεί με πρόσφυγες, προκειμένου να είναι ενημερωμένο σχετικά με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους και αφετέρου να μπορεί να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες τους. Ιδιαίτερα χρήσιμη είναι η εξοικείωση με τις μεθόδους διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας, καθώς και με τις διδακτικές πρακτικές σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον.

Όσο και αν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί είναι αρκετά ενημερωμένοι πάνω σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, λόγω της αυξημένης μεταναστευτικής ροής προς την χώρα μας κατά τις προηγούμενες δεκαετίες, η σημερινή κατάσταση με τους πρόσφυγες παρουσιάζει τις δικές της ιδιαιτερότητες.

Για το λόγο αυτό θεωρείται απαραίτητη η κατάρτιση των εκπαιδευτικών πάνω σε θέματα σχολικής ένταξης και εκπαίδευσης προσφύγων. Το σεμινάριο που προτείνουμε στοχεύει να καλύψει το κενό αυτό. Εξάλλου, όπως διαφαίνεται και από τις προθέσεις της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας, επίκειται η αξιοποίηση εξειδικευμένου εκπαιδευτικού προσωπικού, ειδικά σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας.

<https://www.alfavita.gr/arhron/ekpaideysi/amesi-proslipsi-800-anapliroton-anakoinose-o-nfilis-gia-tin-ekpaideysi-prosfygon>

3. ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το Πρόγραμμα ΚΕΘΕΠ προσεγγίζει το θέμα της εκπαίδευσης των προσφύγων μέσα από την παιδαγωγική, διδακτική, ψυχολογική και κοινωνιολογική διάστασή της. Ο επιμορφούμενος, με την ολοκλήρωση του προγράμματος, αναμένεται να είναι σε θέση:

- να αντιλαμβάνεται την εθνοτική, θρησκευτική, γλωσσική και πολιτισμική πολυμορφία των προσφυγικών πληθυσμών,
- να ιεραρχεί τις εκπαιδευτικές ανάγκες τους
- να θέτει σε λειτουργία τα κατάλληλα διδακτικά εργαλεία και καινοτομίες για την εκπαίδευσή τους
- να προσεγγίζει μεθοδολογικά σωστά την διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας
- να παρέχει υπηρεσίες στήριξης και συναισθηματικής ενδυνάμωσης των προσφύγων μαθητών και των οικογενειών τους

4. ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα ΚΕΘΕΠ αποτελείται από οκτώ Θεματικές Ενότητες, καθεμία από τις οποίες έχει συγκεκριμένους υπεύθυνους/συντονιστές, όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα:

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ – ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ

1	Η προσφυγική κρίση και τα χαρακτηριστικά των προσφύγων	Καθ. Παντελής Κυπριανός
2	Διαπολιτισμική Εκπαίδευση - Ανθρώπινα Δικαιώματα	Αναπλ. Καθ. Γιώργος Νικολάου
3	Σχεδιασμός και υλοποίηση διαπολιτισμικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων	Καθ. Ιουλία-Αθηνά Σπινθουράκη
4	Ισότητα ευκαιριών - Δυναμική της πολυπολιτισμικής τάξης	Καθ. Ιωάννης Κατσίλλης Αναπλ. Καθ. Ιωάννης Καμαριανός
5	Διαπολιτισμική Συμβουλευτική – ανάπτυξη της ψυχικής ανθεκτικότητας	Αναπλ. Καθ. Στέφανος Βασιλόπουλος
6	Διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας (Δ/Ξ). Ψυχογλωσσικές προσεγγίσεις Α' μέρος	Αναπλ. Καθ. Άννα Φτερνιατή
7	Διδακτικές στρατηγικές για την διδασκαλία της Ελληνικής ως Δ/Ξ γλώσσας Β' μέρος	Αναπλ. Καθ. Άννα Φτερνιατή
8	Διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας (Δ/Ξ) – Κοινωνιογλωσσικές προσεγγίσεις. Γ' Μέρος	Αναπλ. Καθ. Άννα Φτερνιατή
9	Εναλλακτικοί τρόποι διαπολιτισμικής επικοινωνίας – τέχνες	Μάρω Γαλάνη ΕΕΠ

Κάθε ΘΕ θα διδαχθεί αποκλειστικά εξ' αποστάσεως επί 25 ώρες, εκ των οποίων οι 10 ώρες θα είναι διδασκαλία σε εικονική τάξη μέσω σύγχρονης τηλεκπαίδευσης (webinars) και οι 15 ασύγχρονη μάθηση.

Το περιεχόμενο της κάθε ενότητας είναι:

1. Η προσφυγική κρίση και τα χαρακτηριστικά των προσφύγων

Η παιδαγωγική πράξη προϋποθέτει τη γνώση του άλλου, των εμπλεκομένων στην παιδαγωγική σχέση. Αυτό συνιστά αναγκαία προϋπόθεση για την οργάνωση της παιδαγωγικής σχέσης και την επιτέλεση της παιδαγωγικής πράξης. Η συγκεκριμένη Θεματική Ενότητα αποβλέπει στη διαμόρφωση της εικόνας του άλλου, στην προκειμένη περίπτωση των προσφύγων, μαθητών, γονέων. Η εικόνα αφορά τις προσδοκίες, τους στόχους και την προσωπική τους διαδρομή και, βεβαίως, τον πολιτισμό τους.

Αυτονόητα στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος δεν μπορεί να δοθεί ακριβής εικόνα των προσφύγων στην Ελλάδα -ομάδα πολυσχιδής και όχι πολύ ομοιογενής. Για το λόγο αυτό εστιάζουμε σε τέσσερις πτυχές ώστε να είναι ευχερέστερη και πιο δημιουργική η διδακτική πράξη: στην εθνολογική και κοινωνική σύνθεση των προσφύγων, στους λόγους της προσφυγιάς, τις προσδοκίες τους και το πολιτισμικό τους υπόβαθρο.

Τα αντικείμενα που θα διδαχθούν είναι:

- Οι έννοιες του πρόσφυγα και του μετανάστη
- Οι γενεσιουργοί λόγοι του φαινομένου
- Το φαινόμενο διαχρονικά
- Η κοινωνική και εθνοτική σύνθεση των προσφύγων
- Πολιτισμικές διαστάσεις
- Προσδοκίες, στόχοι και όνειρα
- Στοιχεία για το ρόλο της εκπαίδευσης και του σχολείου

2. Διαπολιτισμική Εκπαίδευση – Ανθρώπινα Δικαιώματα

Η συγκεκριμένη Θεματική Ενότητα προσφέρει την επιστημονική γνώση που είναι απαραίτητη για να ανταποκριθεί κανείς επαρκώς στις απαιτήσεις της σύγχρονης πολυπολιτισμικής πραγματικότητας. Στοχεύει στην κατανόηση και αξιοποίηση της πολυπλοκότητας των κοινωνιών, όπως αυτές έχουν προκύψει μέσα από την ιστορική τους διαδρομή, αλλά και πιο πρόσφατα, μέσα από τη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης. Επίσης, εστιάζει στην αποφυγή μηχανισμών αποκλεισμού ατόμων με διαφορετικό κοινωνικοπολιτισμικό υπόβαθρο.

Συγχρόνως η ΘΕ προσεγγίζει θέματα Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα, προκειμένου οι καταρτιζόμενοι, αφενός να πληροφορηθούν την ιστορική διαδρομή και την επίδραση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην διαμόρφωση των σύγχρονων κοινωνιών και αφετέρου να διδαχθούν τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να προσεγγίζουμε τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Τα αντικείμενα που θα διδαχθούν είναι:

- Το νέο περιβάλλον – Κοινωνικοί μετασχηματισμοί
- Θεωρίες τις ετερότητας. Η έννοια της «ταυτότητας» και της «διαφοράς».
- Η διαχείριση της ετερότητας
- Διαπολιτισμική επικοινωνία.
- Βία – σχολικός εκφοβισμός και εθνοπολιτισμική ετερότητα
- Ανθρώπινα Δικαιώματα – οι σημαντικότεροι ιστορικοί σταθμοί
- Η εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα
- Ρατσισμός – είδη ρατσισμού (φυλετικός, κοινωνικός, εκπαιδευτικός κλπ)

3. Σχεδιασμός και υλοποίηση διαπολιτισμικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Αυτή η θεματική ενότητα εστιάζει στις βασικές αρχές, πάνω στις οποίες εδράζεται ο σχεδιασμός ενός διαπολιτισμικού εκπαιδευτικού προγράμματος.

Σύμφωνα με την UNESCO (2007): “Η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση δεν μπορεί να είναι ένα απλό «πρόσθετο» στο κανονικό Αναλυτικό Πρόγραμμα. Θα πρέπει να επηρεάζει το σύνολο του μαθησιακού περιβάλλοντος, όπως επίσης και άλλες διαστάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως την σχολική ζωή και την λήψη αποφάσεων, την εκπαίδευση και την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, τα αναλυτικά προγράμματα, τις γλώσσες διδασκαλίας, τις διδακτικές μεθόδους και την αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών, τα διδακτικά υλικά κλπ». Οι κατευθυντήριες γραμμές της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης είναι:

1. Η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση σέβεται την πολιτισμική ταυτότητα του μαθητή μέσω της παροχής πολιτισμικά κατάλληλης και αποτελεσματικής εκπαίδευσης για όλους.
2. Η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση εφοδιάζει κάθε μαθητή με την πολιτισμική γνώση, τις στάσεις και τις δεξιότητες, οι οποίες του είναι αναγκαίες προκειμένου να επιτύχει την ενεργό και πλήρη συμμετοχή του στην κοινωνία.
3. Η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση εφοδιάζει κάθε μαθητή με την πολιτισμική γνώση, τις στάσεις και τις δεξιότητες, οι οποίες του επιτρέπουν να συνεισφέρει στον σεβασμό, την κατανόηση και την αλληλεγγύη μεταξύ των ατόμων και των εθνικά, πολιτισμικά και θρησκευτικά διαφορετικών ομάδων και εθνών.

Οι παραπάνω αρχές θα παρουσιαστούν, θα συζητηθούν και θα χρησιμοποιηθούν προκειμένου να αναδειχθεί το πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιοποιήσουν τα υπάρχοντα αναλυτικά προγράμματα και/ή πώς να σχεδιάσουν κατάλληλα προγράμματα και πώς μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις προσφορότερες μεθόδους, προκειμένου να εγγυηθούν την ισότητα και την δικαιοσύνη στις ευκαιρίες για όλους τους μαθητές. Ο σχεδιασμός του σεμιναρίου περιλαμβάνει: εντοπισμό και ταυτοποίηση των ομάδων, στοχοθεσία, επιλογή θεωρητικού πλαισίου, επιλογή διδακτικών μεθόδων, χρήση διδακτικών υλικών και δραστηριοτήτων, αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της επιλεγείσας μεθόδου και διαδικασίας. Οι καταρτιζόμενοι θα έχουν την δυνατότητα να αξιοποιήσουν τις αρχές αυτές στον σχεδιασμό ενός διαπολιτισμικού εκπαιδευτικού προγράμματος καθώς και δειγματικών σχεδίων μαθημάτων πάνω στην ειδικότητά τους, τα οποία θα παρουσιαστούν στην ομάδα και θα αξιολογηθούν.

4. Ισότητα ευκαιριών - Δυναμική της πολυπολιτισμικής τάξης

Σύμφωνα με τις επιταγές των διεθνών συμβάσεων αλλά και σύμφωνα με το ελληνικό σύνταγμα, θεσμική υποχρέωση του ελληνικού κράτους αποτελεί η δημιουργία δομών υποστήριξης για τους νεαρούς πρόσφυγες. Η δέσμευση αυτή, που εμπεριέχει και ικανή εκπαιδευτική προοπτική, παράγει σημαντικές διαφοροποιήσεις στην σχολική τάξη, τόσο στο πεδίο του θεσμού όσο και στο πεδίο των δράσεων των υποκειμένων.

Πιο συγκεκριμένα, η εισαγωγή νεαρών προσφύγων και η προσπάθεια ένταξή τους δεν αποτελεί γραμμική διαδικασία για τα δρώμενα και τους δρώντες. Αντίθετα, η σχολική τάξη ως στρατηγική στιγμή (Σολομών 1999) διαφοροποιείται δυναμικά και αναζητά νέες ορίζουσες για την ύπαρξή της.

Αυτή ακριβώς η παραδοχή της σχολικής τάξης ως στρατηγικής στιγμής μας οδηγεί, κατά την συγκεκριμένη διαπραγμάτευση, στην αρχή της ανοικτότητας και στην κανονιστική για την εκπαιδευτική πρακτική, υιοθέτηση του πρίσματος του ανοιχτού σχολείου (Κουλαϊδής 2006).

Υπό αυτό τον προσδιορισμό, βασική αρχή της θεματικής θα είναι οι συμμετέχοντες να δουλέψουν την σχέση με την ετερότητα κατοπτρικά σύμφωνα με την θεώρηση του P. Bourdieu. (Bourdieu 1997, Bourdieu & Wacquaint 1990).

Έτσι, η εκπαιδευτική πρακτική καθίσταται ένα ταξίδι προς τον 'άλλο' όπου η αναγνώριση της διαφορετικότητας, δεν σημαίνει άρνηση του δεδομένου, 'του οικείου'.

Αντίθετα η αμφισβήτηση του δεδομένου δεν μπορεί παρά να σημαίνει την ευρύτητα της σκέψης του εκπαιδευτή, την απόρριψη των στερεοτύπων του και σε τελική

ανάλυση την έκθεση στην ετερότητα που συνυπάρχει στο κοινωνικό πεδίο, διευρύνοντας τους θεωρητικούς του ορίζοντες και εξελίσσοντας τα μεθοδολογικά εργαλεία της εκπαιδευτικής πρακτικής και τελικά της σχολικής τάξης.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, η ανοικτότητα ως προς το πλαίσιο προσανατολισμού της σχολικής τάξης επιτρέπει την ικανή αξιοποίηση και του κοινωνικο- πολιτιστικού δίπολου.

Συχνά σε μαθητικούς πληθυσμούς που φέρουν χαρακτηριστικά ετερότητας η εκπαιδευτική παρέμβαση αφορά αποκλειστικά τους πολιτισμικούς παράγοντες. Έτσι όμως αδυνατούμε ως εκπαιδευτικοί να διαχειριστούμε και να αξιοποιήσουμε το κοινωνικό κεφάλαιο της ετερότητας (Portes 1998). Το περιβάλλον προέλευσης είναι σημαντικό και είναι ενιαίο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό. Συνεπώς θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να μπορεί να αξιοποιήσει στα πλαίσια της εκπαιδευτικής πρακτικής το περιβάλλον προέλευσης, τα ατομικά χαρακτηριστικά, αλλά και τις προσδοκίες των συμμετεχόντων στη σχολική στιγμή (Katsillis & Rubinson 1990).

Υπό αυτή την οπτική, η διαπραγμάτευση των εννοιών ισότητα-ανισότητα αφετηριών ή ευκαιριών, αλλά και η σημασία της αξιοποίησης του πολιτισμικού και κοινωνικού κεφαλαίου των συμμετεχόντων θα τεθούν υπό το πρίσμα των εκπαιδευτικών πρακτικών στην ανοιχτή σχολική τάξη.

Συμπερασματικά, με τεχνικές όπως τα παιχνίδια ρόλων ή ο καταϊγισμός ιδεών και με εργαλεία το βίωμα, την βιογραφική αφήγηση και τα εικονικά κείμενα, η θεματική θα επιδιώξει την ανάδυση ζητημάτων της σχολικής τάξης που προκύπτουν από τη διαχείριση του κοινωνικο-πολιτισμικού κεφαλαίου της ετερότητας αλλά και από την κριτική ανάδυση του 'οικείου' των εκπαιδευτικών μας ταυτοτήτων.

5. Διαπολιτισμική Συμβουλευτική – ανάπτυξη της ψυχικής ανθεκτικότητας

Η διαπολιτισμική συμβουλευτική αποτελεί μια ταχύτατα αναπτυσσόμενη σύγχρονη προσέγγιση στη συμβουλευτική ευάλωτων και ευπαθών ομάδων στο σημερινό παγκοσμιοποιημένο και πολυπολιτισμικό περιβάλλον. Στόχος του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι επιμορφούμενοι τις βασικές έννοιες και αρχές της διαπολιτισμικής και πολυπολιτισμικής συμβουλευτικής καθώς και τα κυριότερα πολυπολιτισμικά συμβουλευτικά μοντέλα και αντίστοιχες πρακτικές. Επιπλέον, θα δοθεί έμφαση στην έννοια της ψυχικής ανθεκτικότητας (resilience) και θα εντοπιστούν οι κυριότεροι παράγοντες που λειτουργούν είτε ανασταλτικά, είτε επιβοηθητικά για την ανάπτυξή της. Τέλος, οι επιμορφούμενοι θα ασκηθούν στο σχεδιασμό και υλοποίηση ενός ψυχοεκπαιδευτικού ομαδικού προγράμματος που θα αποσκοπεί στην αποδοχή της ετερότητας μέσα στην τάξη, καθώς και στην προαγωγή της ψυχικής ανθεκτικότητας σε ευάλωτες μειονοτικές ομάδες/πληθυσμούς.

6. Διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας (Δ/Ξ) – Ψυχολinguιστικές Προσεγγίσεις Α' μέρος

Παρουσιάζονται οι βασικές προσεγγίσεις που έχουν διατυπωθεί στην ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία γύρω από τη διδακτική μιας γλώσσας ως δεύτερης ή ξένης και την καλλιέργεια του γραμματισμού στο σχολικό περιβάλλον, διερευνώντας οι θεωρητικές τους καταβολές και αναδεικνύεται ο τρόπος που οι προτάσεις αυτές έχουν επηρεάσει την παιδαγωγική πράξη.

Περιγράφεται η πολύπλοκη και σύνθετη διαδικασία ανάπτυξης μιας δεύτερης γλώσσας σε ποικίλα μαθησιακά περιβάλλοντα. Αναλύεται ο ρόλος της μητρικής στη διαδικασία κατάκτησης της δεύτερης/ξένης γλώσσας και μελετώνται οι διαφορές και οι ομοιότητες στις διαδικασίες κατάκτησής τους.

Γίνεται συστηματική αναφορά στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά-μη φυσικοί ομιλητές της νεοελληνικής γλώσσας κατά τη διαδικασία κατάκτησης του γραμματισμού.

Συζητούνται και αποτιμώνται κριτικά οι παραδοσιακές και σύγχρονες προσεγγίσεις της γλωσσικής διδασκαλίας στους συγκεκριμένους πληθυσμούς.

7. Διδακτικές στρατηγικές για την διδασκαλία της Ελληνικής ως Δ/Ξ γλώσσας Κοινωνιογλωσσολογικές προσεγγίσεις Β' μέρος

Στην ενότητα αυτή δίνεται έμφαση στη διδακτική πράξη καθώς παρουσιάζονται διεξοδικά οι πιο σύγχρονες και αποδεκτές προσεγγίσεις που έχουν προταθεί για τη διδασκαλία του γραμματισμού.

Παρουσιάζονται δείγματα διδακτικού υλικού και συνδιαμορφώνονται κατά τη διάρκεια των σεμιναρίων σχέδια μαθημάτων και σχέδια εργασίας (project), ώστε οι εκπαιδευτικοί να εξοικειώνονται με τη διαδικασία και να εφοδιαστούν κατάλληλα για να στηρίζουν και να διευκολύνουν τις προσπάθειες των μαθητών/τριών τους να κατακτήσουν την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα.

Δίνεται έμφαση στις πρακτικές της παιδαγωγικής του γραμματισμού με βάση τα κειμενικά είδη και κυρίως στις πρακτικές των πολυγλωσσισμών. Τα παραπάνω περιλαμβάνουν κατανόηση και παραγωγή πολυτροπικών κειμένων που συνδυάζουν διαφορετικά σημειωτικά μέσα (γλωσσικά, οπτικά, ηχητικά) για την παραγωγή λόγου σε πολυμορφικά και πολυπολιτισμικά κοινωνικά περιβάλλοντα.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι εκπαιδευτικοί θα έχουν αποκτήσει αρκετή εμπειρία σε τέτοιου είδους στρατηγικές και δεξιότητες διδασκαλίας. Επίσης θα έχουν ασκηθεί στο να σχεδιάζουν, να παράγουν και να αναπτύσσουν μέσα στην τάξη ανάλογο διδακτικό υλικό.

8. Διδακτικές στρατηγικές για την διδασκαλία της Ελληνικής ως Δ/Ξ γλώσσας (συνέχεια) – Κοινωνιογλωσσολογικές προσεγγίσεις Γ' μέρος

9. Εναλλακτικοί τρόποι διαπολιτισμικής επικοινωνίας – τέχνες

Η τέχνη αποτελεί κατάλληλο τρόπο για να καλλιεργηθούν ώριμες διαπολιτισμικές στάσεις και πρακτικές. Δεν ανήκει σε ένα συστηματικό και γραμμικό κόσμο, ο Χάιντεγκερ στο έργο του η καταγωγή του έργου τέχνης εξηγεί ότι η τέχνη διαρκώς καλύπτει και αποκαλύπτει τον εαυτό της. Σε αυτήν την κίνηση της απόκρυψης και της αποκάλυψης δημιουργείται η τέχνη ως τόπος συνάντησης των διαφορετικών, ως το σημείο εκείνο όπου τα θραύσματα μπορούν να συνυπάρχουν χωρίς να χάσουν τη μοναδικότητά τους.

Θεωρητικές παραδοχές: Ο χορός & το θέατρο είναι τέχνες σωματικές, υποστηρικτικές της υποκειμενικότητας, της διωποκειμενικότητας και της αληθινής επικοινωνίας. Από τις τεχνικές του δημιουργικού χορού κατά Rudolf Von Laban και του θεατρικού παιχνιδιού κατά Miguel Demuyne αναπλάθοντας τους διαχρονικούς κώδικες των δύο τεχνών σε μια νέα χορογραφική, επιτελεστική γραφή συντίθεται το χοροθέατρο για παιδιά και εφήβους ως ένα ουσιαστικό μέσο έκφρασης, αισθητικής και συνεργατικής καλλιέργειας.

Θεωρητικό: Τρόπος σύνθεσης, σύνταξη και τεχνική ανάπτυξης χοροθεατροπαιδαγωγικών προγραμμάτων για την ετερότητα ή πως να ξεπεραστεί το φράγμα της γλώσσας και να επικοινωνήσουμε μέσω τέχνης.

Εργαστήριο: Διαδικασίες βιωματικής προσέγγισης για βελτίωση της προσωπικότητας και την ανάπτυξη της ανοιχτής, αλληλέγγυας και παρηγορητικής επικοινωνίας μέσω παιχνιδιών και ασκήσεων (για τη γνώση του εαυτού μέσα από το «άλλο» και το διαφορετικό, για αυτοεπίγνωση, συγκέντρωση, επικοινωνία, ανεκτικότητα, ενσυναίσθηση).

Τεχνικές θεάτρου και χορού: ανακριτική καρέκλα, διάδρομος συνείδησης, ομαδικός ρόλος, θέατρο εικόνων, αυτοσχεδιασμός, contact improvisation.

Ασκήσεις – απόπειρες δημιουργικής γραφής: συνδέεται με τη γλωσσική έκφραση, την επεξεργασία του λόγου και τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου.

Καλλιτεχνική δημιουργία μέσα από δράσεις για τη διαπολιτισμική επικοινωνία με λόγο - κίνηση - εικόνα – ρυθμό και μουσική.

- Σύνθεση και χορογραφία χοροθεατρικής επιτέλεσης
- Σκηνική απόδοση του κειμένου της δημιουργικής γραφής
- Εξορμήσεις παρεμβάσεις ανοιχτού – αστικού χώρου. Επιτέλεση - πρωτόγονη έκφραση /Site specific - expression primitive.

5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η διδασκαλία στηρίζεται σε ένα υβριδικό μοντέλο αφενός σύγχρονης και αφετέρου ασύγχρονης εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, για κάθε ΘΕ οργανώνονται τρία εξ αποστάσεως σεμινάρια - webinars, τις ημέρες Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή (10 ώρες συνολικά). Οι υπόλοιπες 15 ώρες καλύπτονται με ασύγχρονη, εξ' αποστάσεως εκπαίδευση. Ο καταρτιζόμενος μελετά το αναρτημένο στην ιστοσελίδα τηλεκπαίδευσης εκπαιδευτικό υλικό (σημειώσεις, άρθρα, παρουσιάσεις κλπ.), την ευθύνη του οποίου έχει ο συντονιστής κάθε θεματικής. Ο καταρτιζόμενος οργανώνει και κατανέμει το χρόνο της μελέτης του με τους δικούς του ρυθμούς και διαθεσιμότητα, σύμφωνα με τις αρχές της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, αλλά και της εκπαίδευσης ενηλίκων. Η επικοινωνία του καταρτιζόμενου με τον διδάσκοντα γίνεται μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης ή και μέσω τηλεφώνου.

Ειδικά για την πλατφόρμα, θα χρησιμοποιηθεί αυτή του ΚΕΚ του Πανεπιστημίου Πατρών, όπου κάθε συντονιστής θα αναρτήσει το διδακτικό υλικό με δική του ευθύνη, δημιουργώντας ένα «μάθημα» για κάθε θεματική. Όλη η επικοινωνία των καταρτιζόμενων με τους καθηγητές, καθώς και η υποβολή των εργασιών θα γίνεται μέσω της πλατφόρμας τηλεεκπαίδευσης.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, θα υπάρξει μία ενημερωτική συνάντηση του Επιστημονικά Υπευθύνου με τους καταρτιζόμενους, κατά την οποία θα δοθούν αναλυτικές οδηγίες για τον τρόπο διεξαγωγής του Προγράμματος.

6. ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ο καταρτιζόμενος με την ολοκλήρωση ενός κύκλου ενοτήτων είναι υποχρεωμένος να περάσει ένα τεστ που αποτελείται από ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ερωτήσεις σωστού λάθους. Η εξέταση γίνεται κατόπιν συνεννόησης και με την εξ' αποστάσεως παρουσία εξεταστικής επιτροπής. Σε κάποιες Θεματικές Ενότητες, ανάλογα με την κρίση του Συντονιστή της ΘΕ, μπορεί αντί για γραπτό τεστ να δοθεί προς εκπόνηση σύντομη εργασία. Η βαθμολογία στα γραπτά τεστ και τις εργασίες που εκπονούνται στο πλαίσιο των ΘΕ προκύπτει από το μέσο όρο της επίδοσης σε αυτές και αντιπροσωπεύει το 70% της συνολικής βαθμολογίας του καταρτιζόμενου.

Επίσης, ο καταρτιζόμενος εκπονεί μία τελική εργασία, σε θέμα που θα επιλέξει από κατάλογο θεμάτων, τα οποία προτείνουν οι συντονιστές των θεματικών. Η εργασία αντιστοιχεί σε πενήντα ώρες εργασίας του καταρτιζόμενου και στο 30% του συνολικού βαθμού του. Την εργασία εποπτεύει συνεργάτης – εκπαιδευτής του

Προγράμματος και ο καταρτιζόμενος είναι υποχρεωμένος να την παρουσιάσει δημόσια σε ειδικό σεμινάριο στο τέλος του Προγράμματος. Η παρουσίαση γίνεται με φυσική παρουσία του καταρτιζόμενου ή με τηλεδιάσκεψη, κατόπιν της σχετικής έγκρισης του Επιστημονικά Υπεύθυνου.

Ο τελικός βαθμός του καταρτιζόμενου υπολογίζεται ως ο μέσος όρος των βαθμών που θα λάβει στα επιμέρους τεστ και εργασίες, με συντελεστή βαρύτητας 70% και του βαθμού που θα λάβει στην τελική εργασία με συντελεστή 30%. Σε περίπτωση που ο συνολικός βαθμός που θα λάβει είναι απορριπτέος (μικρότερος του 50, με άριστα το 100) έχει δικαίωμα εντός μίας εβδομάδας – μετά το πέρας του τελικού σεμιναρίου – να εξεταστεί εκ νέου στην ύλη των θεματικών ενοτήτων όπου είχε βαθμό κάτω από την βάση. Σε περίπτωση που ο βαθμός που θα λάβει είναι προακτέος (μεγαλύτερος ή ίσος του 50) τότε χορηγείται στον καταρτιζόμενο πιστοποιητικό επιτυχούς παρακολούθησης και ολοκλήρωσης του Προγράμματος. Σε περίπτωση που ο βαθμός που θα λάβει και στην επαναληπτική εξέταση είναι απορριπτέος (μικρότερος του 50), τότε χορηγείται στον καταρτιζόμενο πιστοποιητικό απλής παρακολούθησης του Προγράμματος.

7. ΔΙΑΡΚΕΙΑ - ΔΙΔΑΚΤΡΑ

Η διάρκεια του Προγράμματος είναι δώδεκα εβδομάδες από την έναρξή του. Στη διάρκεια της υλοποίησής του οργανώνονται εννέα τριήμερα εξ αποστάσεως σεμινάρια - webinars (ένα για κάθε θεματική) και ένα τελικό σεμινάριο για την παρουσίαση των τελικών εργασιών.

Τα δίδακτρα ορίζονται στο ποσό των 350,00 €, τα οποία αποπληρώνονται σε δύο δόσεις. Η πρώτη δόση ανέρχεται στο ποσό των 200,00 € και καταβάλλεται με την εγγραφή στο Πρόγραμμα. Η δεύτερη δόση των 150,00 € καταβάλλεται στο μέσο του προγράμματος. Καταρτιζόμενοι που δεν έχουν αποπληρώσει τα δίδακτρα δεν δικαιούνται να παρουσιάσουν τις εργασίες τους.

8. ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ

Πέρα από την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού απαιτούνται τα εξής:

- ✓ Αποδοχή συμμετοχής τους στο Δειγματοληπτικό Έλεγχο Εγγράφων
- ✓ Αποδοχή συμμετοχής τους στο Δειγματοληπτικό Έλεγχο Ταυτοποίησης
- ✓ Αποπληρωμή του συνόλου των διδάκτρων

- ✓ Αποδοχή συμμετοχής τους στη διαδικασία αξιολόγησης εκπαιδευτικών αντικειμένων
- ✓ Αποδοχή συμμετοχής τους στη διαδικασία αξιολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών
- ✓ Αποδοχή συμμετοχής τους στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτών
- ✓ Σε περίπτωση ακύρωσης της συμμετοχής του καταρτιζόμενου στο Πρόγραμμα, το ΚΕΚ παρακρατά το 25% της προκαταβολής εάν η ακύρωση γίνει μέσα στις πρώτες δύο εβδομάδες από την έναρξη του Προγράμματος. Εάν η ακύρωση γίνει μετά από το διάστημα αυτό παρακρατείται όλη η προκαταβολή.

9. ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΕΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ (Επιστημονικά Υπεύθυνος του Προγράμματος)

Τίτλος: Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Ο Γιώργος Νικολάου σπούδασε Επιστήμες της Αγωγής σε Ελλάδα και Γαλλία. Υποστήριξε τη διδακτορική του διατριβή το 1999, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Δίδαξε σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης σε Ελλάδα και Γαλλία και διετέλεσε Πάρεδρος επί Θητεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Από τον Σεπτέμβριο του 2001 έως το Μάιο του 2015 υπηρέτησε ως Μέλος ΔΕΠ με γνωστικό αντικείμενο τη Διαπολιτισμική Παιδαγωγική στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Από το Μάιο του 2015 υπηρετεί ως Αναπληρωτής Καθηγητής Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής στο ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Πατρών. Έχει συνεργαστεί με το Ανοικτό και με το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο της Κύπρου. Έχει εκδώσει τρεις μονογραφίες, έχει συμμετάσχει σε πολλά συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ενώ άρθρα του έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά της Ελλάδας και του εξωτερικού.

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΚΑΤΣΙΛΛΗΣ

Τίτλος: Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Ο Ι. Μ. Κατσιλλής γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Καρδάμαινα της Κω. Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στο Florida State University των Η.Π.Α. απ' όπου πήρε το διδακτορικό του στις Κοινωνικές Επιστήμες και Εκπαίδευση με εξειδίκευση στην Κοινωνική Στρωμάτωση και τη Μεθοδολογία. Έχει δημοσιεύσεις και εισηγήσεις σε συναφή θέματα τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Επί σειρά ετών δίδαξε Στατιστική, Μεθόδους Έρευνας, Κοινωνιολογία και Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Florida State University. Από το 1993 διδάσκει

Κοινωνική Διαστρωμάτωση, Κοινωνιολογική Εκπαιδευτική Έρευνα και Κοινωνική Στατιστική στο ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Πατρών.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

Τίτλος: Καθηγητής ΤΕΑΠΗ Πανεπιστημίου Πατρών

Ο Παντελής Κυπριανός είναι καθηγητής, Ιστορίας της Εκπαίδευσης και των Πολιτικών Ιδεών στο πανεπιστήμιο Πατρών. Στις δημοσιεύσεις του συγκαταλέγονται και τα βιβλία Δημόσιο ενδιαφέρον και κοινωνική αξία της πολιτικής, Πλέθρον, Αθήνα, 1997, Συγκριτική Ιστορία της Ελληνικής Εκπαίδευσης, Βιβλιόραμα, Αθήνα, 2004, Παιδί, Οικογένεια, Κοινωνία: Ιστορία της Προσχολικής Αγωγής από τις απαρχές ως τις μέρες μας, Gutenberg, Αθήνα, 2007 και Ανατομία των Ποδοσφαιρικών Παθών, Αθήνα, Διόνικος, 2009.

ΙΟΥΛΙΑ – ΑΘΗΝΑ ΣΠΙΝΘΟΥΡΑΚΗ

Τίτλος: Καθηγήτρια ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Η Δρ. Ιουλία – Αθηνά Σπινθουράκη είναι καθηγήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών. Οι τομείς της εξειδίκευσής της είναι η Πολυπολιτισμική και Πολυγλωσσική Εκπαίδευση: Αναλυτικά Προγράμματα και Διδακτικές Προσεγγίσεις. Έχει διδάξει στην Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, καθώς και στην Εκπαίδευση Ενηλίκων στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ελλάδα. Διετέλεσε Διευθύντρια της Υπηρεσίας Έρευνας και Πολιτικής για τους Πρόσφυγες στην Πολιτεία της Φλόριντα, καθώς και Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Εταιρίας για την Ταυτότητα του Παιδιού και την Πολιτειότητα. Η έρευνά της εστιάζει στις επιστημονικές περιοχές της κουλτούρας, της γλώσσας και της επικοινωνίας, της ταυτότητας και της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών. Έχει συμμετάσχει σε σημαντικό αριθμό αμερικανικών, ευρωπαϊκών και εθνικών επιστημονικών προγραμμάτων, ενώ έχει συγγράψει μεγάλο αριθμό εργασιών (άρθρα, ανακοινώσεις, κεφάλαια σε βιβλία), οι οποίες έχουν δημοσιευθεί στο εξωτερικό και την Ελλάδα.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ

Τίτλος: Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Ο Στέφανος Φ. Βασιλόπουλος γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Πάτρα. Σπούδασε Παιδαγωγικά στο Πανεπιστήμιο Πατρών και Ψυχολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Έλαβε κρατική υποτροφία και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Σάσσεξ, καθώς και στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, απ' όπου απέκτησε το διδακτορικό του. Εργάστηκε για τρία, περίπου, χρόνια στην Πρωτοβάθμια

Εκπαίδευση και από το 2006 υπηρετεί στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών και στο αντικείμενο της Παιδαγωγικής και Συμβουλευτικής. Είναι συγγραφέας 50 και πλέον δημοσιευμένων επιστημονικών εργασιών σε έγκυρα διεθνή περιοδικά. Τα επιστημονικά και ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζονται κυρίως σε θέματα σχολικής συμβουλευτικής και οδηγητικής (με έμφαση στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή ψυχοεκπαιδευτικών ομαδικών προγραμμάτων), θεραπευτικής παιδαγωγικής, γνωστικο-συναισθηματικών δυσκολιών σε παιδιά και νέους και μη λεκτικής επικοινωνίας δασκάλου-μαθητή.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΜΑΡΙΑΝΟΣ

Τίτλος: Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Ο Ιωάννης Καμαριανός είναι Επίκουρος Κοινωνιολογίας της Σχολικής Τάξης στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών. Διδάσκει επί χρόνια στην Ανώτατη Εκπαίδευση τα αντικείμενα της Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης και του Σχολείου, της Κοινωνιολογίας και της Κοινωνιολογικής Θεωρίας, της Κοινωνικοποίησης και της Κοινωνιολογίας των Νέων Τεχνολογιών. Είναι μέλος της ομάδας έκδοσης της επιστημονικής επιθεωρήσεων ενώ διετέλεσε ερευνητικός και επιστημονικός συνεργάτης στα Πανεπιστήμια Κρήτης και Θεσσαλίας, ενώ έχει διδάξει και στα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα Κύπρου, Βιέννης και Σάλτσμπουργκ.

ANNA ΦΤΕΡΝΙΑΤΗ

Τίτλος: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Η Άννα Φτερνιάτη είναι Επίκουρη Καθηγήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΠΤΔΕ) του Πανεπιστημίου Πατρών στο αντικείμενο Διδακτική Γλωσσικών Μαθημάτων. Είναι κάτοχος των εξής τίτλων σπουδών: Πτυχίο Φιλοσοφικής Σχολής (Παν/μιο Αθηνών), D.E.A. Γλωσσολογίας (Paris VII), D.E.A. Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας (Paris VIII), Διδακτορικό δίπλωμα στη Διδακτική της Γλώσσας (ΠΤΔΕ Παν/μίου Πατρών). Έχει ασχοληθεί με έρευνες και έχει δημοσιεύσει στον τομέα της Διδακτικής της Γλώσσας (ως μητρικής, δεύτερης και ξένης) με έμφαση στην παιδαγωγική του γραμματισμού και τη διδασκαλία και αξιολόγηση του γραπτού λόγου, καθώς και στους πολυγραμματισμούς. Έχει επίσης μακρόχρονη εμπειρία και δημοσιεύσεις σε θέματα σχεδιασμού, ανάπτυξης και αξιολόγησης διδακτικών προγραμμάτων και υλικών, καθώς και στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών. Συμμετείχε στις επιστημονικές ομάδες δεκαπέντε σχετικών ευρωπαϊκών (ΕΠΕΑΕΚ και ΕΣΠΑ) και άλλων ερευνητικών προγραμμάτων. Επίσης συμμετείχε στις εργασίες των επιτροπών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τη

σύνταξη του ισχύοντος Αναλυτικού Προγράμματος και για την παρακολούθηση του ισχύοντος εκπαιδευτικού υλικού για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στην Α/θμια Εκπ/ση.

ΜΑΡΩ ΓΑΛΑΝΗ

Τίτλος: Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Η Μαρία (Μάρω) Γαλάνη: Χορογράφος - Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό του Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών είναι Διδάκτωρ της Εθνικής Αθλητικής Ακαδημίας και της Εθνικής Ακαδημίας Θεάτρου και Κινηματογράφου, Σόφιας Βουλγαρίας. Γεννήθηκε στην Πάτρα και από την παιδική ηλικία ασχολήθηκε με την κίνηση και το χορό. Σπούδασε στο ΤΕΦΑΑ Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (1985)

Μεταπτυχιακή ειδίκευση: στο πλαίσιο των σπουδών της διδακτορικής της διατριβής, παρακολούθησε, εξετάσθηκε και αξιολογήθηκε σε γνωστικά αντικείμενα της ειδικότητάς της μεταξύ άλλων σε: «Χορογραφία» και «Ρυθμικό σχεδιασμό (ρυθμό) στον χορό» Prof B. Grigorov (βαθμός: άριστα) στη National Academy of Sports (NSA) και σε: «Θεατρική Τέχνη» και «Παντομίμα» στη National Academy for Theatre & Film Arts (NATFIZ) Sofia, Bulgaria (2002)

Ολοκλήρωσε τη Διδακτορική της διατριβή με θέμα «Εφαρμογή Ρυθμικού και Θεατρικού Παιχνιδιού στη Θεραπευτική & Εκπαιδευτική Εργασία για Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες/ Ελαφριά Νοητική Καθυστέρηση» στη National Academy of Sports (NSA) και την National Academy for Theatre & Film Arts (NATFIZ) Sofia, Bulgaria (2003) (βαθμός Άριστα)